Hallituksen esityksellä selkeytettäisiin päästökauppadirektiivin ns. 95% sääntöä. Sidosryhmät ovat pitäneet tärkeänä selkeyttää kansallista sääntelyä johtuen komission antamasta ohjeistuksesta, jonka mukainen tulkinta poikkeaa kansallisesta sääntelystä. Esityksessä ei varsinaisesti esitetä uutta sääntelyä eikä siten esityksellä ole uusia vaikutuksia. Alla on kuitenkin pyritty kuvaamaan 95% säännön vaikutuksia.

Vuodesta 2026 suljetaan soveltamisalan ulkopuolelle 80 päästökauppalaitosta. Näiden päästöt ovat yhteensä yli 10 milj. tonnia, joista fossiilisten päästöjen määrä on runsaan prosentin. Pienimmät laitokset ovat kaukolämpöverkkojen opt-in -laitoksia, joiden päästöt ovat kokonaisuus huomioon ottaen hyvin pieniä, mutta täysin fossiilista alkuperää. Suurimmat laitokset puolestaan ovat metsäteollisuuden laitoksia, joita on kymmenen päästöiltään suurimman laitoksen joukossa yhteensä 7 kappaletta. Loput kolme laitosta ovat lämpölaitoksia. Metsäteollisuuden suuret laitokset vastaavat suurimmasta osasta koko laitosjoukon biomassapäästöjä, joten myös suurimmat absoluuttiset vaikutukset 95% säännöstä kohdistuvat näihin laitoksiin. Pääosin laitokset edustavat metsä- ja sahateollisuuden laitoksia sekä lämpölaitoksia. Laitosten kokojakauma on erittäin suuri, ja pienimmät laitoskohtaiset biomassaperäiset päästöt laitosten joukossa ovat vain joitakin satoja tonneja kun taas suurimman yksittäisen laitoksen biomassaperäiset päästöt ylittävät 2 Mt.

Laitoskohtaisia vaikutuksia ei pysty tarkkaan arvioimaan ja ne vaihtelevat riippuen laitoksen koosta ja toiminnasta. Osalle laitoksista on hyötyä olla päästökaupan ulkopuolella, koska hallinnollinen taakka on suhteellisen korkea. Osalle laitoksista voi syntyä merkittävä taloudellinen vaikutus ilmaisjaon loputtua.

Kansallisesti 95% sääntöä tulkitaan siten, että jos soveltamisalan ulkopuolelle rajattu laitos alittaa 95% rajan tulisi sen hakeutua päästökaupan piiriin uudestaan. Tulkinnan myötä rajataan fossiilisen polttoaineen käyttö enintään 5 %:iin, jonka jälkeen laitos tulisi uudestaan päästökaupan hinnoittelun piiriin. Tulkinnan myötä fossiilisen käyttöä ei siten voisi lisätä rajattomasti laitoksissa taakanjakosektorilla. Opt in -laitosten osalta päästökaupan soveltamisalaan kuuluminen määrittyy kaukolämpöverkon päälaitoksen biomassaosuuden perusteella ja siten pieniä opt-in laitoksia ei koskisi 95% raja ja ne voisivat käyttää fossiilista polttoainetta haluamansa määrän. Tulkinnan myötä osalle laitoksista voi syntyä kannuste lisätä fossiilisen määrää ja siten alittaa 95% rajan, jos laitoksella on tavoitteena päästä päästökaupan piiriin uudestaan. Tulkinnan myötä rajoitetaan fossiilisen käyttöä päästökaupan hinnoittelun ulkopuolella enintään 5 %:iin, jonka jälkeen laitos kuuluisi päästökauppaan.

Päästökaupan uudistuessa haasteen muodostavat mahdollisesti päästökauppaan sisällytettävät taloudelliset kannustimet teknisille nieluille, joiden piiriin nyt päästökaupan ulkopuolelle suljettavat laitokset eivät jatkossa kuuluisi. Komissio on käynnistänyt päästökaupan uudistamisesta konsultaation, joka edeltää seuraava päästökauppajärjestelmää koskevaa revisiota kesällä 2026.